

י ר ו ש ל י ם

ש ד ת ה מ ש פ ט י ם

כ"ו אלול תשע"ד
21 ספטמבר 2014

מס' מכתב: 2014-13456
פגמי: ד-א

לכבוד
חה"כ דוד רוזם
יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט
כנסת ישראל

שלום רב,

הנדון: תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק) (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014

בחודש יולי אושרו בוועדת החוקה, חוק ומשפט, תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), התשע"ד-2014. התקנות נועדו לסייע לכל מי שנקרא לשירות מילואים בשל "מצב מיוחד בעורף" לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, שלא יכול היה לדאוג לענייניו הכלכליים, ושיקים שלו סורבו. לפי תקנות אלו שיקים של משרתי מילואים שסורבו, ייגרעו ממנין השיקים לעניין הגבלות חשבון, לפי סעיף 2(א) לחוק.

ברצוני להביא לדיון בוועדה את תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק) (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014. מטרת התקנות לסייע באופן דומה לאוכלוסייה האזרחית שבשל "המצב המיוחד בעורף", לא יכלה לדאוג לעניינה הכלכליים.

כיום, מכח סמכותו של המפקח על הבנקים, חל איסור על הגבלת חשבונות המנוהלים בסניפים הנמצאים ביישובים אשר לגביהם הוכרו "מצב מיוחד בעורף", וכן על הגבלת חשבון של יחיד או תאגיד שמענו הרשום ברישומי התאגיד הבנקאי הינו ביישובים כאמור. התקנת התקנות המוצעות הינה צעד משלים להוראת המפקח, שכן מטרתן לוודא כי השיקים החוזרים בתקופה זו ייגרעו ממנין השיקים לעניין הגבלות חשבון ולא יוטלו הגבלות על החשבונות לאחר פקיעת ההוראה.

הוראת המפקח על הבנקים פוקעת ביום 21.9.14. לפיכך, ראוי להתקין את התקנות בהקדם האפשרי.

בברכה

ציפי לבני

תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק) (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014

בתוקף סמכותי לפי סעיף 21(ב) לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981¹ (להלן – החוק) ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקינה תקנות אלה:

1. גריעת שיק שסורב (א) סורב שיק בחשבונו של יחיד או של תאגיד שהוא אחד מן המפורטים שלהלן, ייגרע אותו שיק ממניין השיקים לעניין סעיף 2(א) לחוק, אם היום שסורב בו חל בתקופה שמיום " בתמוז התשע"ד (8 ביולי 2014) עד יום כ"ו אלול התשע"ד (21 בספטמבר 2014):

(1) מענו הרשום או המען להמצאת דברי דואר הרשום בתאגיד הבנקאי, הוא באחד היישובים הכלולים בשטח בו הוכרז מצב מיוחד בעורף² לפי סעיף 9ג לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951³, והוא המציא לתאגיד הבנקאי אסמכתה לפיה מקום מגוריו או מקום עסקו ביישוב כאמור;

(2) חשבונו מנוהל בסניף המצוי ביישוב כאמור.

(ב) בתקנה זאת –

"אסמכתה" – אישור מרשות מקומית או מרשות המס או מהמוסד לביטוח לאומי, כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1994⁴;

"מען להמצאת דברי דואר" – כמשמעותו בתקנה 12(א) לתקנות שיקים ללא כיסוי;

"מען רשום" – כהגדרתו בתקנות שיקים ללא כיסוי;

"תקנות שיקים ללא כיסוי" – תקנות שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981⁵.

2. ביטול הגבלה (א) הגבלה לפי סעיף 2(א) לחוק שהתמלאו בה התנאים לפי תקנות אלה – בטלה.

1 ס"ח התשמ"א, עמ' 136; התשס"ח, עמ' 569.

2 י"פ התשע"ד, עמ' 6669 ועמ' 7139.

3 ס"ח התשי"א, עמ' 78; התשנ"ח, עמ' 42.

4 ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

5 ק"ת התשמ"א, עמ' 1576.

(ב) על ביטול הגבלה לפי תקנה זו ידווח הבנק לבנק ישראל, ובנק ישראל יעביר לכל בנק את הפרטים בדבר ביטול ההגבלה, הכל כפי שקבע המפקח לפי סעיף 13 לחוק.

התשע"ד _____

(2014 _____)

(חמ 1401-3)

2014-13448

ציפי לבני
שרת המשפטים

דברי הסבר

1. חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981 (להלן – החוק) נועד להבטיח כי הציבור יוכל להסתמך על שיקים כאמצעי תשלום, וכן להרתיע מושכי שיקים ממשיכת שיקים ללא כיסוי (דבר המהווה עבירה פלילית). החוק קובע תנאים להגבלת חשבונות בנק של לקוחות, על בסיס סירוב מניין מסוים של שיקים בחשבונו של הלקוח, בתוך תקופת זמן מסוימת. לקוח אשר הוכרז מוגבל לפי סעיף 2 לחוק לאחר שסורבו מספר שיקים שמשך, כפוף למגבלות שונות, בעניין פתיחת חשבון, משיכת שיקים, פרסום שמו במאגר שמות לקוחות מוגבלים וכיוצ"ב. בהתקיים תנאים מסוימים, יהפוך הלקוח ללקוח מוגבל חמור, ובמקרה זה יוגבלו כל חשבונותיו, לרבות חשבונות משותפים וחשבונות בהם הוא מיופה כוח.
2. סעיף 21(א)(1) לחוק מסמיך את שר המשפטים, הממונה על ביצוע החוק, בהסכמת שר האוצר, להתקין תקנות לביצועו, ולקבוע סייגים לתחולתו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. סעיף 21(ב) לחוק קובע, כי שר המשפטים רשאי לקבוע סייגים לתחולת החוק, שיחולו בעתות חירום, אם סבר כי בשל דחיפות העניין לא ניתן לקבוע את הסייגים בדרך הקבועה בסעיף קטן (א)(1).
3. במסגרת מבצע "צוק איתן", המפקח על הבנקים הוציא הוראה בה אסר על הגבלת חשבונות המנוהלים בסניפים הנמצאים ביישובים אשר לגביהם הוכרז "מצב מיוחד בעורף", וכן על הגבלת חשבון של יחיד או תאגיד שמענו הרשום ברישומי התאגיד הבנקאי הינו ביישובים כאמור. זאת בכדי להעניק הגנה לאוכלוסייה האזרחית אשר בשל "המצב המיוחד בעורף", לא יכלה לדאוג לענייניה הכלכליים.
4. מטרת התקנות היא השלמת המהלך של המפקח על הבנקים, והרחבה של תחולת תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), תשע"ד-2014, וכן על בעלי חשבונות אשר יוכיחו לתאגיד הבנקאי כי מקום מגורם או מקום עסקם ביישובים כאמור באמצעות אסמכתה מתאימה. מטרת התקנות היא לוודא כי השיקים החוזרים בתקופה זו ייגרעו ממנין השיקים לעניין הגבלות חשבון.
5. יצוין כי בכל הנוגע להרחבת התחולה על האוכלוסייה האזרחית אנו סבורים שיש לשמור על איזון בין הגנה על פרטים ותאגידים אשר נפגעו מהמצב המיוחד ואינם יכולים לדאוג לענייניהם הכלכליים, לבין מתן תמריץ שלילי לאנשים לחלק שיקים ללא כיסוי מאחר שהסנקציה הנהוגה בעניין זה לא תחול עליהם. לפיכך סברנו כי האיזון הראוי הוא הרחבה של תחולת תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), תשע"ד-2014 רק לגבי בעלי החשבונות המוזכרים בסעיפי משנה (1) ו-(2) לתקנות המוצעות, ולא לגבי כלל האוכלוסייה.

כמו כן, יצוין כי לקוחות שאינם נמנים עם בעלי החשבונות כאמור יוכלו במקרים המתאימים לעשות שימוש גם בסעיף 10(א)4 לחוק שיקים ללא כיסוי, המאפשר ללקוח מוגבל לבקש מבית המשפט לבטל הבאת שיק במניין השיקים שסורבו מקום שנבצר מהלקוח לטפל בענייניו מחמת פגיעה בו, או ברכושו, בפעולת איבה ובשל כך סורב השיק.